

Vastuullisuuden tarkistusluettelo

Vastuullisuuden tarkistusluettelo
Ruotsin mallin mukaan

Julkaistu 10/2023

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

KUNTA
LIITTO

Kommun-
förbundet

Tämän aineiston on tehnyt Ruotsissa toimiva yhteishankintayksikkö Adda. Aineisto toimii tarkastuslistana, kun pohditaan, mitkä asiat ovat hankinnan kohteen kannalta olennaisia vastuullisuudessa huomioitavia seikkoja. Aineiston käyttöön on saatu lupa..

Päivämäärä:**Tarkistusluettelosta vastaava:****Mikä on päähankintakohde?**

- ☐ Tavara
- ☐ Palvelu
- ☐ Tavara, johon sisältyy vuokraus, asennus, toimitus tai vastaava palvelu
- ☐ Palvelu, jossa käytetään tai tuotetaan tavaroita, mukaan lukien urakat

- Jos hankintaan ei sisälly mitään tavaroita, vaatimuksia toimitusketjujen vastuullisuudesta tai kiertotaloudesta ei tarvitse asettaa.
- Jos hankintaan sisältyy vain tavaroita, vaatimuksia työehtosopimusten mukaisista työoikeudellisista ehdoista, työympäristöstä ja työllistämisestä ei tarvitse asettaa.
- Jos hankintaan sisältyy sekä tavaroita että palveluja, kaikille edellä mainituille osaluueille voi olla tarpeen asettaa vaatimukset: työoikeudelliset ehdot, työympäristö, työllistäminen, yhdenvertaisuus, vastuulliset toimitusketjut ja kiertotalous.
- Jos hankintaan ei sisälly sijoituksia (leasing, eläke jne.), vaatimuksia sijoitusten vastuullisuudesta ei tarvitse asettaa.
- Jos hankintaan ei sisälly eläintuotteita tai eläimistä peräisin olevia materiaaleja, vaatimuksia eläinten huolenpidosta ei tarvitse asettaa.

Sosiaalinen vastuullisuus Suomessa Lisätietoja: https://heuni.fi/-/hankinta-opas#04021881	Tärkeä	Perustelu
Lapsen oikeudet hankinnassa		
- Onko 15–17-vuotiaiden lasten työskentely alalla tavallista Suomessa? Ota se silloin huomioon, kun laadit arvion työehtosopimusten mukaisista työoikeudellisista ehdoista, työympäristöstä ja yhdenvertaisuudesta. - Onko tavarelle/palvelulle asetettava erityisiä vaatimuksia (esim. kemikaaleja koskevat vaatimukset) sen vuoksi, että se on suunnattu lapsille? - Onko asetettava vaatimuksia siitä, että toimittajan on tuotettava palvelu ottamalla huomioon lapsen etu?	☐	
Työehtosopimusten mukaiset työoikeudelliset ehdot		
Työoikeudellisista ehdoista (palkka, loma ja työaika) on laadittava analyysi hankinnoissa, jotka ylittävät kynnsarvon.	☐	
Hankinnoilla työllistäminen		
Sopiiko hankintaan työllistämisehdon käyttö? Lisätietoja: https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2023/hankinnoilla-tyollistamisen-opas	☐	
Yhdenvertaisuus		
Ihmisten yhdenvertaisuuden edistäminen (esim. sukupuoli, sukupuoli-identiteetti, etninen tausta, uskonto, ikä jne.	☐	
Esteettömyys		
Esteettömyyden huomioiminen (esim. käytettävyyshaatimukset)	☐	

Kansainväliset asiat	Tärkeä	Perustelu
Vastuulliset toimitusketjut		
Ehtoja toimitusketjujen vastuullisuudesta on sovellettava YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden mukaisesti silloin, jos toimialaan liittyvät kansainväliset toimitusketjut. https://vm.fi/documents/10623/102149009/Vastuullisuude%20n+v%C3%A4himm%C3%A4isvelvoitteet+-+ohjeistus+word.pdf/62f18bf0-3bad-8941-f515-d3491df40558/Vastuullisuude%20n+v%C3%A4himm%C3%A4isvelvoitteet+-+ohjeistus+word.pdf?t=1639573503096	☐	
Vastuulliset sijoitukset		
Ehtoja sijoitusten vastuullisuudesta YK:n vastuullisen pankkitoiminnan periaatteiden mukaisesti voidaan soveltaa, jos sopimuksen laajuuteen sisältyy sijoituksia (leasing, eläke jne.).	☐	

Ympäristönäkökulmien huomioon ottaminen	Tärkeä	Perustelu
Kiertotalouden edistäminen hankinnoilla		
Mitkä alla esitetyistä menettelyistä voisivat olla ajankohtaisia hankinnassa? Pitäisikö niiden ohjata hankinnan painotusta? Painopistealueena kiertotalous	☐	

A. Rajoita materiaalien kokonaiskulutusta	B. Vähennä neitseellisten raaka-aineiden määrää	C. Pidennä tuotteiden käyttöikää
• Jaettu käyttö sisäisesti • Jaettu käyttö ulkoisesti, vuokraus tai leasing • Uudelleenkäyttö, kunnostus ja päivitys • Materiaalin kulutuksen minimoiva rakenne • Vähemmän jätteitä	• Tiedot kierrätettyjen, bioperustaisten ja neitseellisten raaka-aineiden osuudesta • Kierrätettyjen raaka-aineiden suurempi osuus • Bioperustaisten raaka-aineiden suurempi osuus	• Pidemmät takuuajat • Huolto- ja korjaussopimukset • Päivitettävät tuotteet • Käyttöikää pidentävä rakenne • Huolto- ja korjausmahdollisuudet • Modulaarinen / muutettavissa oleva rakenne • Sovitut kannustimet käyttöiän pidentämiseksi • Valmistajan ohjeet optimaalista käyttöä varten

D. Maksimoi tuotteen tai komponentin uudelleenkäytön mahdollisuus	E. Maksimoi materiaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätysmahdollisuudet
• Purkamista helpottava rakenne • Modulaarinen rakenne • Standardisoitu rakenne • Tiedot sisällöstä ja rakenteesta • Takaisinotto- ja uudelleenkäyttösopimukset • Kiertotalouden liiketoimintamallien tukeminen	• Kierrätystä tukeva rakenne • Tiedot sisällöstä ja materiaaleista • Takaisinotto- ja kierrätys sopimukset • Vaarallisten aineiden rajoittaminen tai kieltäminen • Hajoavat/kompostoitavat materiaalit • Kiertotalouden liiketoimintamallien tukeminen

Vaikutukset ilmastoon		
Vaatimukset kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä	☐	
Luonnonresurssit, biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemi		
Vaatimukset ympäristölle ja terveydelle haitallisten kemikaalien pitoisuuksien pienentämisestä. Tällaisia kemikaaleja ovat esim. ftalaatit (PVC), maalit, liekinestoaineet, VOC ja fluoratut aineet (PFAS). Vaatimukset typpioksidin (NOX)- ja rikkioksidipäästöjen (SOX) ja muiden ilmansaasteiden vähentämisestä. Vaatimukset öljy-, polttoaine-, jäte- ja kemikaalipäästöjen sekä puhdistamattomien jätevesien jne. vähentämisestä.	☐	
Ympäristölle ja terveydelle haitalliset aineet		
Vaatimukset ympäristölle ja terveydelle haitallisten kemikaalien pitoisuuksien pienentämisestä. Tällaisia kemikaaleja ovat esim. ftalaatit (PVC), maalit, liekinestoaineet, VOC ja fluoratut aineet (PFAS). Vaatimukset typpioksidin (NOX)- ja rikkioksidipäästöjen (SOX) ja muiden ilmansaasteiden vähentämisestä. Vaatimukset öljy-, polttoaine-, jäte- ja kemikaalipäästöjen sekä puhdistamattomien jätevesien jne. vähentämisestä.	☐	

Järjestelmällinen ympäristötyö		
Hankinnoissa, joissa asetetaan ympäristön näkökulmasta pitkälle meneviä vaatimuksia tavaroille ja palveluille, on tärkeää asettaa vaatimukset järjestelmälliselle ympäristötyölle esim. ympäristöohjelma.	☐	
Huolenpito eläimistä		
Jos puitesopimukseen kuuluviin tavaroihin sisältyy eläintuotteita tai eläimistä peräisin olevia materiaaleja, vaatimukset eläinten huolenpidolle on asetettava. Se on tärkeää esimerkiksi elintarvikkeissa tai kalusteissa, vaatteissa, jalkineissa ja soittimissa käytetyissä materiaaleissa.	☐	

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet